

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ У ВІДНОСИНАХ АДВОКАТА З КЛІЄНТОМ – ЮРИДИЧНОЮ ОСОБОЮ

Заборовський Віктор Вікторович

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університету»
м. Ужгород, Україна*

Неодноразово предметом нашого наукового дослідження були питання щодо сутності конфлікту інтересів в професійній діяльності адвоката¹ та способів їх уникнення².

Одним із найбільш складних в аспекті визначення конфлікту інтересів у професійній діяльності адвоката є його відносини з клієнтом – юридичною особою. Це можуть бути, зокрема, питання, що стосуються звільнення працівників юридичної особи (в тому числі й колишніх їх керівників), так і питання щодо майнових спорів засновників такої особи. На складність взаємовідносин насамперед між засновниками та юридичною особою, звертає увагу і К.М. Северин, який слушно зауважує, що якщо засновників декілька, а адвокат уклав договір з юридичною особою, то він повинен захищати інтереси саме такої особи, в діяльності якої відображаються інтереси всіх її засновників, а тому у разі звернення одного із засновника, інтереси якого певним чином суперечать іншим, адвокат повинен відмовитись від прийняття такого доручення, враховуючи те, що він володіє конфіденційною інформацією, яка стосується всіх засновників³.

¹ Заборовський, В. В. (2021). Сутність конфлікту інтересів в професійній діяльності адвоката. *Аналітично-порівняльне правознавство*. No 3. С. 243–248. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.03.45>; Заборовський, В. В. (2021). Деякі аспекти розуміння сутності конфлікту інтересів в адвокатській діяльності. *Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. Харків: Право. С. 98–100.

² Заборовський, В. В. (2017). Уникнення конфлікту інтересів в якості професійного обов'язку адвоката. *Innovative research of legal regulation of public administration*: International Scientific Conference. Lubline: Fundacja Instytut Spraw Administracji Publicznej. P. 11–15.

³ Северин, К. М. (2014). Принцип уникнення конфлікту інтересів в адвокатській діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. Вип. 10-1(1). С. 153.

Регулювання таких відносин присвячена доволі значна за обсягами ст. 39 Правил адвокатської етики⁴. Положення даної статті, з одного боку, вказують, що на такі правовідносини повною мірою поширюються норми Правил, що стосуються конфлікту інтересів, а з іншого – додатково встановлює певні обмеження задля уникнення конфлікту інтересів, а саме:

– адвокат повинен утриматись від прийняття доручень з особами, які перебувають у трудових, цивільно-правових та інших правовідносинах з клієнтом, якщо це може суперечити інтересам клієнта – юридичній особі. Такий обов’язок поширюється на адвоката у період дії договору про надання правової допомоги, а також у випадку, якщо він володіє конфіденційною інформацією, що отримав під час надання правової допомоги своєму клієнту – юридичній особі;

– адвокату забороняється приймати доручення від клієнта, якщо його виконання породжуватиме конфлікт інтересів з юридичною особою, якій адвокат попередньо надавав правову допомогу або в якій працював раніше та володіє певною інформацією, яка може бути використана проти неї.

Наявність таких додаткових обмежень вказує на специфіку можливих наслідків конфліктних ситуацій у справі за участю юридичної особи, тож законодавець встановлює додаткові умови, які спрямовані на попередження виникнення даних ситуацій. Це зумовлено насамперед тим, що представництво інтересів керівників та інших учасників юридичної особи при вирішенні суперечки з нею, адвокатом який надає або надавав правову допомогу такій юридичній особі, потенційно може створити, як зазначає С. О.Іванов, переваги клієнтам адвоката щодо юридичної особи, а це є неприпустимим для адвоката⁵, ставить під загрозу якість і професійність надання адвокатської допомоги⁶.

В той же час, вищевказані обмеження не є безумовними. Так, в рішенні Ради адвокатів України зазначається, що обов’язок відмовитися від укладення договору про надання правової допомоги з метою уникнення конфлікту інтересів виникає лише за умови володіння

4 Правила адвокатської етики (2017), затверджені Звітно-виборним з’їздом адвокатів України. URL: <http://vkdka.org/wp-content/uploads/2017/07/PravilaAdvokatskojiEtiki2017.pdf>

5 Иванов. С. О. (2020). Конфликте интересов доверителей в адвокатской практике. URL: <https://fparf.ru/polemic/opinions/o-konflikte-interesov-doveriteley-v-advokatskoj-praktike/>

⁶ Загуменна Ю.О., Наджафлі Е.М. (2020). Принципи адвокатської діяльності в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. Харків: ТОВ «Планета-Прінт». С. 170.

адвокатом інформацією, яка отримана ним у результаті роботи в юридичній особі та може бути використана проти такої особи⁷.

Положення даного рішення повною мірою застосовуються і правозастосовною практикою Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури⁸. Крім цього, правозастосовна практика даної комісії виходить з того, що надання правової допомоги одночасно працівнику та його роботодавцю не зумовлює конфлікту інтересів, якщо відсутня ймовірність використання отриманої інформації на шкоду клієнтам⁹.

Все це вказує на можливість існування специфічних наслідків конфліктних ситуацій у справі в аспекті представництва адвокатом інтересів юридичної особи, та необхідність дотримання встановлених українським законодавцем додаткових умов, які спрямовані на попередження виникнення даних конфліктних ситуацій.

⁷ Про застосування частини четвертої статті 40 Правил адвокатської етики (2014): рішення Ради адвокатів України No 60. URL: https://osav.vn.ua/images/files_pdf/rishenya_nau/60.pdf

⁸ Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури (2017). No X-003/2017. URL: <https://vkdka.org/rishenya-h-0032017-u-spravi-za-skargoyu-narishenya-kvalifikatsijno-distsiplinarnoji-komisiji-advokaturi-zhitomirskoj-oblasi-vid-21-kvitnya-2017-roku-pro-prityagnennya-advokata-do-vidpovidaln/>

⁹ Узагальнення дисциплінарної практики кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури щодо конфлікту інтересів від 04 жовтня 2019 року No X-017/2019. URL: <https://vkdka.org/14637-2/>